

SLÁVA POD NANOSEM VĚKŮ

Strachotiništi sousedě s těžkýma rukama u sklenic sedí za hospodskými stoly a dlouze debatují o podzimním suchu; nad Znojmem se stahuje večerní šero a poslední opodíleli spěcháji s polí domů; ze skupinek stínů, mihajících se po mlučnických uličkách, výtěnou každou chvíli melodie písniček, jež se tam zpívaly před odchodem na vojnu už od nepaměti. Takový je všední podvečer i v Lanžhotě a ve Starém Městě, v Rajhradě i v Hodoníně, v celém kraji. Nikoho ani nenapadne, že by země, po které denně chodí, že by pole, která dávají chléb i vno, nebyla jeho...

Avšak někde, stovky kilometrů odtud, se též podzimního večera scházejí tlupy lidí s pochodněmi a vyhláší své „právo“ na tuto zem.

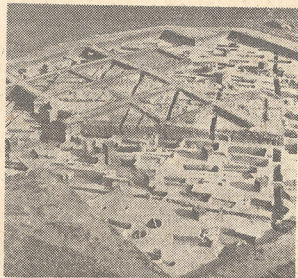
„Sive velint, sive nolint...“ Ať chtějí nebo nechtějí, naši vláde podrobí budou! — napsali latinsky plní zásti bavorsí biskupové koncem 9. století o Slovanech tehdejší říše Velkomoravské. „Střední Evropa musí být německá a Slované musí být zatlačeni na východ do Asie“ — hlásal nacistický vůdce A. Rosenberg před druhou světovou válkou.

„Němci mají svaté právo na východní území“ — řve v těchto dnech k reorganizaci spolků v evropských zemích a bonnský ministr pro presidentne Oberländer.

A zatím v Mikulčicích a ve Starém Městě, v Břeclavi i u Znojma, na mnoha jiných místech vydává země každým dnem nová a nová svědectví o slavné historii lidu, který jí obývá.

Na mapách je to místo označeno názvem Pohansko. Leží na soutoku řeky Dyje a Moravy těsně u rakouských hranic. Rozlehlá planina, již vedou lovecký zámček z minulého století, je obklopena lužními lesy s mohutnými věkovitými duby.

Snad někdy kolovaly o Pohansko nejruznější pověsti. Do dnešních dnů se nedochovaly. Jen jedno nasvědčuje, že se tam v dávné historii odehrával významná událost: celé rozlehlé prostranství obklopuje vysoký, mohutný val, je to skutečné staré slovanské sídliště, spadající do období největšího rozkvětu Velkomoravské říše?

Částečně odkryté základny chránkové stavby s pohřebištěm v Pohansku u Břeclavi. Jeho rozloha měří přes 1000 m².

V létě letošního roku přijela na Pohansko archeologická expedice Prehistorického ústavu filozofické fakulty brněnské university, vedená profesorem Dr. Františkem Kalouskem.

Do louky s vysokým porostem se zarýly krumpáče, pravidelné sondy vykreslily rovnoměrné obrázce. Kolik dychtivě očekávali se skrýva za každou vyhozenou lopatou, za každým vyvezeným kolečkem!

Na bočích hluboké sondy se dá čist jako z knihy. Písková vrstva se hromadila po stáletí, po tisíciletí. A každá doba vryla do její žluté tváře kus své podoby. Pod dřemem s kořeny až neuvěřitelně spletenými je vrstva žlutého písku, jenž o několik desítek centimetrů níže ztíma, zčernal. Jeho žluté krystalky se promísily s popelcem a prachem, spěky se do tvrdého škrálopu. Tak tady byla země, po které chodili lidé, tak tady byla země — svědkyně tisíců lidských osudů! Teď musí vydat svědectví, či sláva na ní před stáletími vyrůstala.

Je třeba vyvzít desítky kubků těžkého písku, je třeba odstranit, co čas navál na tuto vrstvu po dlouhá stáletí. Teprve pak se mohou lidé zabídnout do jejích odstínů. A skutečně, zřetelně se odrážejí světlejší pravidelné obdélníky, směřující od západu na východ.

Zavádné nově vzrušení. Nejprve lopata, pak hrst po hrst a nakonec sítěček odkrývá poklady cennější než zlato.

Vedle bílých kostí mužů i žen leží krátké dýky, vedle velmožů dlouhé, těžké meče a ostruhy, téměř všude nejruznější milodary: zlačené i zlato ozdoby filigránské práce, kulaté gombíky s byzantskými a orientálními vzory či s drobnou granulační, která je i pro dnešní zlatník problém, pozlačené přezky s tepanými náčinkami, tak jemně stříbrné a zlato náušnice, že se ještě po několika stáletích dech zatajují.

Hrob za hrobem vydává svá tajemství; před zraky ožívají staré letopisy.

Zbraně, šperky, způsob pohřbívání, keramika, vše nasvědčuje tomu, že archeologové odkryli slovanské hradiště. Každého však udivil jeho rozměr. Dvacet pět metrů široká a tři až čtyři metry vysoká zdičná vala uzavírá plochu o rozloze třiceti hektarů. Tak velké hradiště na území někdejší Velkomoravské říše ještě nalezeno nebylo!

Metr po metru odpadávají šupiny věkovitého náosu. Metr po metru — a každý chystá nová překvapení...

Lopata skřípe o tvrdý předmět. Ne, to není náhoda. Hledá se na jednom z míst, které je poseto úlomkami kameni. Pak se objevují široké, společlivé základy zdičné stavby. Délka zdi je překvapivě: dvacet metrů na jedné straně, téměř osm metrů na druhé. Půlkruhová absida a přístavě sakristie prozradily, že tam stával chrám. Zbytky zdi ukázaly, že kámen, z něj starověci stavěli chrám budovali; byl spojen pevnou maltou a za vnější a vnější strana zdi byla omítnuta hlazenou omítkou. A nejen to — na úlomkách omítky se uchovaly zbytky barevných fresek! Takových staveb se předpokládá na Pohansku několik. A nejen církevních, ale i světských. Úlomkový kámen, roztroušený po celém hradištku, tomu nasvědčuje. Přísti výzkumy, jež budou třeba desetiletí, to zřejmě potvrdí.

Jak zkrácené byly názory na slovanské osídlení ve střední Evropě ještě před nedávnem! Ve starých učebnicích dějepisu najdeme tvrzení, že pravlast Slovanů byla někde v Příprpětských mořálech a v oblasti Volyně, odkud pak byli přimnání divokými avarskými kmeny do střední Evropy. Avšak dnes už nejsou ojedinelé hlasy, které upozorňují, že pravlast Slovanů je třeba hledat v oblasti dnešního Polska a západní směrem k Labi v oblasti tak zvané lužické kultury, která je bezpečně doložena již od mladší doby bronzové a zaujala v době svého největšího rozmachu téměř celou střední Evropu.

Takový názor zastával před druhou světovou válkou kromě jiných i polský vědec Kostrzewski. Jak se zdá, taková myšlenka fašistům nebezpečná! Vždyť byla dokonce příčinou diplomatického zákruku tehdejší německé vlády ve Varšavě! Nemohli dopustit, aby se germánské osídlení ve střední Evropě ukázalo jen dočasnou epizodou.

ODSTRAŇUJÍCÍ POTRESTÁNÍ

Ve francouzském městě Valenciennes se sěsil sjezd nímrodů a odlišnou nápravu k ustanovení klubovních stanov ze 17. století. Přistupný paragraf zní: „Kdoby se stalo, že člen spolku na domu zastřelí zemního kolegu, musí si vzít neobřížkou manželku za ženu.“

POTRESTANÁ ZAPOMĚTLIVOST

Do banky ve francouzském městě St. Amandu vtrhl muž s maskou na obličej a s pistolí o ruce donutil pokladníka, aby mu vydal peníze. Všechno pro-

omezenou pouze na dobu stěhování národů. Zvláště když nemohl popřít skutečnost, že celé toto území až západně za řeku Labu bylo nejspíše až do 6. stol. n. l. osazeno opět Slovy. A je rovněž nezvratným faktem, že střední Evropa a území na východ od Labu nebyla germánská od počátku prvěku až do posledních století před naším letopočtem.

Dlouhé desítky let bude trvat, než se nám zcela aspoň odesek slávy/mohutného velkomoravského hradiště. Mnohé odpovědi na mnohé otázky leží ještě pod nánosem věků. Ale kdo ví, zda zrovna tam nenalezou vědci i takové odpovědi, o kterých se doposud bůh třeba jen snít...

Radu let ještě potrvá, než spatří světlo světa základy slovanského sídliště, jež bylo střediskem rozsáhlé oblasti, prostrájecí se do všech světových stran a po několik staletí odolávalo nájedzám germánských kmenů z západu.

Desítky let to bude trvat, avšak již dnes se nám před zraky novou vztýčují pevně valy do své původní výšky jako někdy v 8. století. Příkopky chrámy a paláce i sroubené chaty ožívají povzneseným ruchem a leskem mladé velkomoravské feudální slachy. V předhradí se mlí lomoz řemeslnických dělní a v rávou tržišti. Po prašných cestách se táhnou karavany obchodníků...

... slovanské hradiště znovu ožívá.

Strachotiništi sousedě s těžkýma rukama u sklenic sedí za hospodskými stoly a dlouze debatují o podzimním suchu; nad Znojmem se stahuje večerní šero a poslední opodíleli spěcháji s polí domů. Takový je všední podvečer i v Lanžhotě a ve Starém Městě, v Rajhradě i v Hodoníně, v celém kraji. A nikoho ani nenapadne, že by země, po které denně chodí, že by pole, která dávají chléb i vno, nebyla jeho. Nikoho to nenapadne, protože tam vždy žili i umírali. A třeba i na bojišti.

Ivan ČIGÁNEK

TEOTOVANI A MORALKA V USA

V rozpočtu amerického válečného lodstva se objevila pozoruhodná částka 18.000 dolarů. Je určena na bádní psychologů, kteří mají zjistit, jak se teotovani projevuje na morálním stavu posádek amerických ponorek. To jsou mi starosti...

BÝVALÝ VOJENSKÝ PÍLOT JOHN A. DAVIS SI OTEVŘEL V CHICAGO „KANCELÁŘ PRO ZAMILOVÁNÍ“

Z letovnu kouřem maluje po obloze různé sdělení. Naposled jednoho písmenem přide na 3 dolarů. Nejkrásší zákazka stojí 40 dolarů. Za tuto částku napíše i LOVE YOU (miluji tě).